

ПОЛИТИКА ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

НА КЛУБ „ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО“ - РУСЕ

Въведение

Долуописаните стандарти отговарят на стандартите за защита на децата от всички форми на насилие и експлоатация, приети в Конвенцията на ООН за правата на децата, и се отнасят към това, че нашите програми, партньори и персонал не излагат същите на риск от всякакво естество.

Настоящата политика за закрила на децата при работа с тях урежда дейностите на Клуб „Отворено общество“- Русе за организиране на работилници и семинари с деца под 18 г. възраст. Политиката установява правилата и процедурите, осигуряващи безопасност и гарантиращи правата на всяко дете, с което работят служители, партньори, подизпълнители и външни експерти на Клуба. Във връзка с това нашата политика рамкира изискващото се от тези лица поведение, както и мерките в отговор на твърдения или обосновани предположения за нарушения на политиката.

Политиката се гради на разбирането, че всяка дейност, включваща деца, трябва да балансира целите на предприетата активност с безопасността и благосъстоянието на участниците. Настоящите стандарти се прилагат по отношение на всички събития, пряко или непряко свързани с деца, и се отнасят както до самите деца, така и до Ръководството, членовете и партньорите на Клуб „Отворено общество“- Русе. Чрез предоставяне на правилна подкрепа и познаване на набор от подходящи действия, чрез които членовете на нашата организация трябва да могат да гарантират, че децата се чувстват уважавани и могат да участват по безопасен за тях начин в нашите авторски или партньорски инициативи. Политиката за закрила на децата на Клуба е достъпна за всички заинтересовани страни (на хартиен носител при поискване и в дигитален формат на уебсайта на Сдружението www.oscrousse.org).

Отговорност: Отговорен за прилагането на настоящите правила и процедури е

Управителният съвет на Клуб „Отворено общество“- Русе

Всички лица в обхвата на политиката и свързани с дейностите на Клуб „Отворено общество“- Русе са длъжни да:

- Да се запознаят и придържат към настоящите стандарти и процедури.
- Да се запознаят с относимата международна и национална правна уредба, отнасяща се към правата на детето.
- Да са наясно с възможните непосредствени ситуации, които могат да изложат децата на риск от всякакво естество
- Да планират и организират работата и работното място така, че да сведат до минимум възможните рискове за децата
- Да се стремят да поддържат култура на откритост и доверие, така че всички възможни проблеми или опасения на участниците в събитията, организирани за деца, да бъдат изказвани и обсъждани свободно

1. Дефиниции

Правата на детето

В разбирането си за правата на детето Клубът стъпва на Конвенцията за правата на детето, приета на 20.11.1989 г. на Общо събрание на ООН – ратифициран от България през 1991 г. Конвенцията предлага допълнителни гаранции за децата – граждански, културни, политически, социални и икономически – своеобразен нов поглед върху детето, отразяващ неговите права, възможности и развитие. В конвенцията има три факултативни протокола, обръщащи специално внимание на: Обучение с участие на деца във въоръжен конфликт; Детската порнография, проституция, търговията с деца; Комуникация при нарушения – съобщение от деца и техни представители.

Конвенцията включва три основни типа права т.нар. „Трите „П-та“ (Protection, Provision, Participation).

Закрила (Protection) – правото на закрила от действия и поведение – правото на защита от дискриминация и експлоатация.

Предоставяне (Provision) – правото на достъп до грижи, услуги или дейности – правото на образование, здравеопазване и изхранване, подходящ стандарт на живот.

Участие (Participation) – правото да се включват и участват в различни дейности – правото да имат мнение и да споделят вижданията си, правото на участие в решенията

и споделяне на мнението по всички въпроси, засягащи живота и благосъстоянието им, правото на свобода на изразяване.

Дефиниция за дете

Чл.1 от Конвенцията за правата на детето (КПД) на ООН, „дете“ е „всяко човешко същество на възраст под 18 години освен ако съгласно закона, приложим за детето, пълнолетието настъпва по-рано“.

Дефиниция за закрила

Чл. 19 от КПД „1. Държавите – страни по Конвенцията, предприемат всички необходими законодателни, административни, социални и образователни мерки за закрила на детето от всички форми на физическо или умствено насилие, посегателство или злоупотреба, липса на грижи или небрежно отношение, малтретиране или експлоатация, включително сексуални престъпления, докато то е под грижите на родителите си или на единия от тях, на законния си настойник или на всяко друго лице, на което то е поверено. 2. Такива защитни мерки включват според случая ефективни процедури за създаване на социални програми за осигуряване необходимата подкрепа на детето и на лицата, които се грижат за него, както и на всички други форми за предотвратяване и разкриване, докладване, отнасяне за разглеждане, разследване, разглеждане и проследяване на случаите на малтретиране на деца, описани по-горе, и според случая за намеса на съдебните органи“.

Закон за закрила на детето: Чл. 11. (1) Всяко дете има право на закрила срещу въвличане в дейности, неблагоприятни за неговото физическо, психическо, нравствено и образователно развитие. (2) Всяко дете има право на закрила срещу нарушаващите неговото достойнство методи на възпитание, физическо, психическо или друго насилие и форми на въздействие, противоречащи на неговите интереси. (3) Всяко дете има право на закрила срещу използване за просия, проституция, разпространяване на порнографски материали и получаване на неправомерни материални доходи, както и срещу сексуално насилие. (4) Всяко дете има право на закрила срещу въвличане в политически, религиозни и синдикални дейности.

Форми на насилие

Физическо насилие

Физическото насилие се определя като всяко неслучайно физическо посегателство над дете от родител или друг възрастен. В тази категория попадат например (но не само) удряне, ритане, щипане, болезнено раздрусване, изгаряне, хапане, душене, даване и други посегателства над детето, които причиняват болка, оставят следа, синина,

охлузвания по кожата, фрактури или предизвикват страх у детето. В групата на физическото насилие попадат крайните форми на родителски контрол и използването на физическа сила с цел „дисциплиниране“ на детето. Това включва използването на физическа сила, която има за цел да предизвика болка и дискомфорт у детето. Най-често използваните форми на физическо насилие с цел дисциплиниране на детето са шамаросване, пердашене, пляскане, шляпване и други – било то с ръка или с предмети. Физическото насилие включва също преднамерено даване на детето на отровни вещества, неподходящи лекарства или алкохол. Възможно е да е налице използването на ненужна сила при хранене, сменяне на пелени или дрехи. Вредите от физическото насилие може да не са причинени умишлено и/или да са следствие на прилагане на свръх строги мерки за дисциплина или физически наказания.

Психическо насилие

„Квалифицира се като системно критикуване, засрамване, унижаване, порицаване, заплахи, подигравки, предизвикване на страх и безпокойство у детето, постоянно недоволство от неговото поведение, както и неспособност за подсигурияването на грижа за детето, която да е адекватна за неговите нужди от гледна точка на възраст и индивидуални характеристики. В групата на емоционалното насилие се включват и случаите, когато родителите или хората, които отглеждат детето, не са в състояние да предоставят подкрепяща и развиваща среда, или нагласите към детето са такива, че възпрепятстват неговите способности да развие пълният си потенциал. По смисъла на българското законодателство и на международните стандарти децата, които са свидетели на домашно насилие, са жертва на психически и емоционален тормоз.“

„Емоционалното малтретиране предполага обмислени, съзнателни и насочени атаки към развитието на детето, неговата личност и собствен образ, неговите социални компетентности, което включва модел на емоционални и физически деструктивно поведение към детето проявяващо се в пет форми:

- (1) отхвърляне (възрастният отказва да опознае света на детето и да „признае“ потребностите на детето);
- (2) изолиране (отстраняването на детето от естествени и подходящи за възрастта нормални социални изживявания и опит, което води до втъпяване и принуждаване на детето да вярва, че то е само на света);
- (3) тормозене на детето (вербални нападки, създаващи климат на страх, принуждаване и сплашване на детето, което води до принуждаване на детето да вярва, че светът е капризен и враждебен спрямо него);

(4) игнориран (лишаването на детето от базисно стимулиране и съчувствие, условия за задушаващо/ограничаващо емоционално и интелектуално развитие);

(5) развърщане (стимулиране на детето да се занимава с антисоциални прояви, подкрепяне на правонарушително поведение, което води до състояние на неадекватност на детето към нормалното социално поведение и живот)“.

Неглижиране

Всяко действие или бездействие, което лишава детето от адекватно посрещане на неговите основни нужди от здравна грижа, образование, емоционална стимулация, адекватно за детската възраст хранене, подsigуряване на детето на дом и условия за живеене, които не застрашават неговото здраве, живот и развитие. Липсата на адекватна родителска грижа и надзор над детето също е съпроводено с небрежност и може да бъде категоризирано като неглижиране. Според Световната здравна организация има четири типа неглижиране: физическо, образователно, здравно и емоционално.

Сексуално насилие

“Въвличането на дете в сексуални действия, които то не разбира напълно и за които няма капацитет да даде съгласието си да участва, поради когнитивната си незрялост и млада възраст. Сексуално насилие е и всяко действие, което включва участието на дете под 14 години и има сексуален характер. Всяко разголване на детето, опипване/галене на дете в интимните за него зони, подканване на детето да опипва възрастен или друго дете в тези зони, игра с половите органи, целуване на детето по сексуален начин, използването на неуместен език, който има сексуална конотация или подтиква детето към сексуални действия, склоняване на детето към игри със сексуален характер или имитирането на сексуален акт, или въвличането на дете в създаването на порнографски материали или пък снабдяването на детето с такива, се категоризира като сексуално насилие. Детските бракове също се квалифицират като сексуално насилие поради факта, че по дефиниция поне един от брачните партньори все още не е достигнал физическа, интелектуална и емоционална зрялост и следователно не е имал възможност да изрази пълно и ясно съгласие за сключване на брак”.

ООН определя сексуалната експлоатация и злоупотреба: сексуална експлоатация е всяка злоупотреба или опит за злоупотреба с положение на уязвимост, неравнопоставени властови отношения или доверие за целите на сексуални действия, включително, но не само придобиване на финансова, социална или политическа облага от сексуалната експлоатация на друго лице. Сексуална злоупотреба е физическо

посегателство или заплаха за такова посегателство от сексуален характер, извършено със сила или в условия на неравнопоставеност или принуда.

Тормоз (булинг) и кибертормоз

Посегателство, който се извършва чрез интернет и други комуникационни технологии. Използват се СМС-и, обаждания, електронна поща, чат съобщения, друг вид комуникация и/или клипове, които засягат достойнството на жертвата на тормоз и са изключително травматизиращи, защото запечатват и популяризират акта на насилие.

„Тормоз“ е всяко нежелано поведение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, изразено физически, словесно или по друг начин, което има за цел или резултат накърняване достойнството на лицето и създаване на враждебна, принизяваща, унизителна, обидна или застрашителна среда

Трафик и експлоатация на детски труд

Определя се като организирана престъпна дейност, чиято цел е печалба чрез сексуална и/или трудова злоупотреба, както и чрез подтикване към просия, кражби и други противоправни деяния, които вредят на живота, здравето и достойнството на децата и са грубо нарушение на техните основни човешки права.

Дискриминация

Закон за защита от дискриминация: Забранена е всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Пряка дискриминация е всяко по-неблагоприятно третиране на лице на основата на признаците по ал. 1, отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице при сравними сходни обстоятелства.

Непряка дискриминация е поставянето на лице или лица, носители на признак по чл. 4, ал. 1, или на лица, които, без да са носители на такъв признак, съвместно с първите търпят по-малко благоприятно третиране или са поставени в особено неблагоприятно положение, произтичащо от привидно неутрални разпоредба, критерий или практика, освен ако разпоредбата, критерият или практиката са обективно оправдани с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими.

2. Политики на закрила

Международна рамка

Конвенцията на ООН за правата на детето – световно признат и ратифициран документ. Фондацията приема изцяло специалните мерки за защита от сексуална експлоатация и сексуално насилие (ST/SGB/2003/13), 9 октомври 2003 г. на Секретариата на ООН.

Национална рамка

Националното законодателство

Закон за закрила на детето

Закон за защита от домашно насилие

Закона за борба с трафика на хора

Специализиран орган на Министерския съвет за ръководство, координиране и контрол в областта на закрилата на детето е председателят на Държавната агенция за закрила на детето, към която се създава Национален съвет за закрила на детето.

Специализиран орган за провеждане на политиката за закрила на детето в общината е дирекция „Социално подпомагане“, в която се създава отдел за закрила на детето. Към всяка община се създава Комисия за детето с консултативни и координационни функции.

Заинтересованите лица могат да подават сигнали към Държавна агенция за закрила на детето – национална телефонна линия: 116 111, както и да се обръщат към регионалните институции и неправителствени организации.

Политиката и всички свързани с нея документи и приложения са препоръчителни за всички служители на организацията, за доброволци и лица, наети на граждански договор, както и за всички партньори и подизпълнители. Настоящите правила са приложими както като политика за работа с деца, така и при работа с лица от уязвими групи.

Основна цел на Вътрешната политика за действия при деца в риск е да гарантира сигурността на децата, които имат контакт с представители на организацията в различни ситуации при реализиране на програмни дейности, проекти и взаимодействия, като спазва препоръките и разпоредбите на българското и международно законодателство в сферата на защита правата на детето. Политиката си поставя за цел още да предотвратява и дава инструкции за

действие при случаи, които могат да доведат до нарушаване на правата на децата. В нея са включени допълнителни ресурси и приложения, които подкрепят работата на Клуба и участниците на програмата за недопускане и сигнализиране при констатиране прояви на риск за деца.

3. Принципи

Принципите, на които се основава политиката за действия при риск за деца на Клуб „Отворено общество“ - Русе са:

- ✓ Всички деца имат равни права за защита.
- ✓ В нашата работа поставяме на първо място опазването здравето, сигурността и живота и психо емоционалното благополучие на децата.
- ✓ Действията, които предприемаме във всеки един момент, се ръководят от най-добрия интерес на детето във връзка с неговата защита и зачитане на неговите права.
- ✓ Всеки член на екипа на Клуба имат отговорност да подкрепят условията на не риск за децата, с които работят и са в контакт при изпълнение на служебните си задължения и отговорности.
- ✓ Клубът подкрепя и насърчава своите партньори да поемат отговорност за спазването на минималните изисквания за спазване на безопасността за децата, с които имат директни контакти, при дейности или активности.

4. Процедури на Организацията за персонала

Още при начален етап на подбор на персонал, мениджърският екип на организацията се задължава да проучва нагласите на кандидатите по отношение на разбиранията им за закрилата на децата

При започване на работа по проект и дейност на Клуба Председателят на УС, или член на УС е длъжен да запознае служителя с настоящия документ .

Служителите са длъжни да:

- Спазват настоящите правила и политики, да участват в периодични обучения, включващи правилата на Конвенцията на ООН за правата на детето, специалните мерки за защита от сексуална експлоатация и сексуално насилие (ST/SGB/2003/13) на Секретариата на ООН;
- Предвиждат възможните непосредствени ситуации, които могат да изложат децата на риск;

- Осигуряват начините, по които да организират работата и работното място така, че да сведат възможните рискове до минимум;
- Се стремят да поддържат култура на откритост, така че всички възможни проблеми или опасения да бъдат изказвани и обсъждани свободно;
- Са сигурни, че между служителите съществува чувство на отговорност, така че всяка зловредна или потенциално рискова практика или поведение да бъде коригирана навреме;
- Са запознати с формите на злоупотреба спрямо дете, както и с правилата по настоящата политика за защита срещу сексуална експлоатация и злоупотреба (Protection against sexual exploitation and abuse – PSEA);
- Имат познания, на базата на които да разпознават белези, касаещи злоупотреба с дете;
- Са наясно за потенциали рискове от злоупотреба, съществуващи между връстници;
- Докладват всяко съмнение за злоупотреба с дете, като съблюдават процедурите и адресират към конкретния контролен орган;
- Са запознати с това кой е отговорният служител в организацията, към когото могат да се обърнат в случай на злоупотреба;
- Уважават децата и да ги третират еднакво без каквато и да била форма на дискриминация;
- Осигуряват среда, в която децата могат да се развиват емоционално, психически, морално и интелектуално;
- Окуражават и уважават гласа и мнението на децата;
- Зачитат конфиденциалността на децата, с които работят;
- Работят активно за създаването на високи нива на уважение както в екипа, така и при директната работа с децата;
- Имат задължително родителско/ настойническо/ попечителско съгласие, касаещо фотографирането, заснемането и всякаква форма на участие на децата.

На служителите е забранено да:

- Разпространяват каквато и да била лична информация, касаеща децата, с които работят, освен ако тя не е договорена и декларирана с родителско/ настойническо/ попечителско съгласие и разпространяването ѝ не противоречи на закона;
- Участват в каквато и да била форма на сексуална активност с децата;

- Дискриминират, унижават или да тормозят емоционално децата, с които работят;
- Упражняват каквато и да била форма на психическо или физическо насилие спрямо децата, с които работят;
- Подкрепят или окуражават децата по линия на нездрав личен интерес спрямо служителя;
- Правят каквито и да били снимки или видеа, различни от тези, които се изискват за посочената дейност;
- Искат каквато и да била лична информация, която не е релевантна за конкретната дейност на организацията.

5. Процедура по докладване на случай на насилие

Всеки служител, доброволец или партньор, който забележи или получи информация за възможно насилие, пренебрегване или друго нарушение спрямо дете, е длъжен незабавно да докладва случая на определеното лице за контакт по закрила на децата в своята организация.

Лицето за контакт извършва предварителна проверка и при необходимост сигнализира съответните институции: дирекция „Социално подпомагане“ (отдел Закрила на детето), полиция, прокуратура и др.

Всички сигнали се третират сериозно, независимо от това дали са устни, писмени или анонимни.

Сигналите и последващите действия се документират в защитена и конфиденциална система за проследяване.

Не се допуска никаква форма на репресия или негативно отношение към лицето, подало сигнала.

В случаите, когато рискът за детето е непосредствен, трябва да се действа незабавно чрез информиране на полицията и отдел „Закрила на детето“.

При необходимост се осигурява емоционална и психологическа подкрепа на детето и/или неговото семейство чрез партньорски услуги или ресурси на общността.

6. Процедури при заснемане и публикуване на снимков и видео материал

Процедури при заснемане и публикуване на снимков и видео материал с деца, включително в интернет, Клубът се ръководи от принципите си за работа с деца, описани в настоящия документ и стандартите за съгласие на родител/настойник/попечител или дете над 14 г.

във връзка с услугите на информационното общество.

- ✚ Всички деца трябва да бъдат облечени, в съответствие с етичните норми.
- ✚ Записаното съдържание следва да отразява някакво действие и по възможност да се заснемат групи с деца, участващи в активността, а не отделни лица.
- ✚ Всички сигнали и оплаквания относно снимков и видео материал, се отчитат и документират като сигнали за насилие над деца.
- ✚ При заснемане на видео и снимков материал предварително се взема информирано съгласие от родител/настойник/попечител, и самото дете, ако е навършило 14 години, като ясно се формулират целта и начините на използване на материалите.
- ✚ Информираното съгласие се удостоверява чрез подписването на заявление и декларация.
- ✚ При заснемане на видео и снимков материал на големи групи, където събирането на информирано съгласие не е възможно, се взема предвид къде се заснема материалът – на публично или друго място; имало ли е предварително уведомяване за заснемане по време на събитието; Ако няма специална необходимост и писмено съгласие от родител/настойник/попечител, и самото дете, ако е навършило 14 години, при използването на материалите, заснетите деца не се лични данни.
- ✚ Избягва се идентифицирането на деца и при публикуване на текстови материали, отразяващи предстоящи или вече приключили дейности, освен при изрична необходимост и получено писмено информирано съгласие от родител/настойник/попечител, и самото дете, ако е навършило 14 години.

7. Процедури при провеждане на събития

- ✚ При изпълнение на дейности, в които пряко участват деца, задължително се събират декларации, удостоверяващи родителско/настойническо/ попечителско съгласие, както и съгласието на самите деца, ако са навършили 14 години.
- ✚ Децата и родителите/настойниците/попечителите биват уведомявани от координатора на дейностите какви са техните отговорности и какви очаквания могат да имат от страна на на организацията още в първоначалната информация/покана към тях.
- ✚ Всички партньори и подизпълнители при организирането на събития се запознават и се задължават писмено да спазват и следват настоящите процедури и стандарти за закрила на децата.

- ✚ Физическото пространство на провеждане на съответна дейност или събитие винаги
- ✚ трябва да обезпечава здравословни и безопасни условия за работа с деца.

8. Процедури при събиране, обработване и съхранение на лични данни

- Служителите и експертите, участващи в инициативите на АМУ се задължават при осъществяване на своите дейности да спазват нормативните изисквания за защита на личните данни (Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския Парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни, относно свободното движение на такива данни и действащото в България законодателство в областта на защита на личните данни и закрила на детето), както и да зачитат честта и достойнството на личността на децата.
- Лични данни и контактна информация на децата не се събира, освен във връзка с конкретна предстояща дейност и при условия, изрично договорени с родители/настойници/попечители. Сведения и данни за личността на дете, получени в хода на осъществяваните дейности, не могат да бъдат разгласявани без съгласието на родителите или законните представители (когато детето е навършило 14 години, се взема и неговото съгласие).
- Всички документи, съдържащи лични данни, се събират и съхраняват в съответствие с нормативните изисквания.
- Броят на служителите с достъп до личните данни и контактната информация на децата се ограничава до практически необходимия за извършване на дейността минимум.

9. Мониторинг на политиката и процедурите за закрила

Настоящите политика и процедури за закрила са утвърдени от Председателя на УС след решение на Управителния съвет. Настоящите политики подлежат на периодичен преглед.

„Този документ е създаден в рамките на проект „Нова перспектива“ на Клуб „Отворено общество“- Русе , съфинансиран от Европейския съюз и фондация „Работилница за граждански инициативи“ (ФРГИ). Изразените възгледи и мнения са единствено на автора и не отразяват непременно тези на Европейския съюз и ФРГИ. Нито Европейският съюз, нито ФРГИ могат да бъдат държани отговорни за тях.“